

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 23.

Sreda, 22. marca 1933.

Leto VIII.

Iz fašistične Nemčije.

Nemški režim postavlja po nemških deželah komisarje drugega za drugim. Bavarski prestolonaslednik se je pogajal z režimom, da ga restaurira, pa so se pogajanja razbila. Hitler je med tem postavil komisarja generala Eppa in celo prej bojevitih ministrski predsednik dr. Held je umolknil.

Režim je odstavil skoraj vse pomembnejše župane v Nemčiji. Prave resnice pa ni mogoče izvesti iz Nemčije, ker je časopisje, telegrafске vesti in druga poročevalska služba pod strogo cenzuro.

Prepoved socialističnega tiska na Pruskem je potekla dne 14. t. m., toda prepoved je bila podaljšana še za 14 dni. Hitlerjevci imajo namen zasesti vse delavsko časopisje po vsej Nemčiji.

Aretacije se nadaljujejo. Predvsem zapirajo komuniste in socialne demokrate. V ponedeljek in torek so aretirali v Vzhodni Prusiji blizu 600 delavskih zaupnikov in drugih oseb.

Pogostoma rabijo napadalci ricinovo olje. O treh smrtnih žrtvah poročajo listi.

Vlada je sicer izdala odredbo proti samovoljnemu postopanju Hitlerjevcev, toda v splošni anarhiji ne utegne prepoved mnogo zaleči.

V Gleiwitzu je imel nedavno centrumaški poslanec prelat Ullitzka shod. Po shodu so ga Hitlerjevci napadli in pretepli. Nad tem barbarizmom se klerikalizem silno zgraža. Zgraža se prav posebno zaradi tega, ker je prelat, dasi rojen Poljak, ob plebiscitu agitiral za Nemce. Ne zgraža se pa časopisje zaradi sto in sto umorov in aretacij delavskih zaupnikov in socialističnih javnih funkcionarjev, ki sede po ječah, o katerih pa poročila molče. Po ječah se namreč izvaja tortura, dasi najbrže ne z izrecnim dovoljenjem režima.

V češkoslovaškem senatu so prišle ob razgovoru o carinskih dogovorih med Avstrijo in Nemčijo 1932 v debato politične razmere. Senator socialni demokrat Niesner je rekel, da je treba že s človečanskega stališča protestirati proti dogodkom. Danes ni v Nemčiji niti enega lista, ki bi lahko svobodno povedal svoje mnenje. Na Češkoslovaškem vlada še nejasnost, kaj se godi v Nemčiji. Deset let neteno sovražstvo proti demokraciji in republiki slavi svoje orgije. Po radiju čujemo najgrše psovanje onih strank in mož, ki so Nemčijo iz najtežje nesreče izvlekli, v katero so jo prej gospodujoči razredi pahnili. Če bo to šlo tako naprej, se bo moral kmalu Nemec sramovati, da je Nemec. Govornik je navajal posamezne slučaje o mučenjih socialističnih politikov. V zadnjih dneh so v Nemčiji izdali zaporno povelje za podpredsednika češkoslovaškega parlamenta zaradi nekega govora ob požaru parlamenta v Berlinu. To, kar se dogaja danes v Nemčiji, utegne uničiti ugled nemškega naroda. Govornik je poudaril svojo solidarnost s trpečim nemškim delavstvom. Mogoče je ljudi pobiti in mučiti, ne more se pa možganov in srca raztrgati. Za vse, kar se v Nemčiji dogaja, pride dan pokore.

Kancler Hitler hoče postati predsednik pruske vlade, to je, naslednik soc. dem. Brauna. Vprašanje pa še ni definitivno rešeno.

Zidi beže iz Nemčije. V Varšavo je pribežalo 48 židovskih rodbin s 150 osebami.

Za skrajšanje delovnika!

Za 30 urni delovni teden.

V Zedinjenih državah je senat izvolil odbor, ki naj preštudira zakon o uvedbi petdnevnega tedna po šest delovnih ur na dan. Ta delovnik naj bi se uvedel v vseh industrijah, katerih izdelki se prodajajo v Zedinjenih državah. Namen zakona je, kakor pravi senator Block, ta, da bi se vsako trgovino označilo v meddržavnem prometu kot nezakonito, če blago izvira iz rudnika, kamnoloma, tovarne ali obrtnega obrata, v katerem se dela več kot pet dni v tednu in več kot šest ur na dan. Senator Block je rekel, da sicer ne ve, koliko produkcijskih obratov bi se to tika, misli pa, da precejšnjega števila. Zakon bi imel za posledico, da bi bilo precej več delavcev zaposlenih v vsaki industriji, katere trg se nahaja izven dotične zvezne dežele. Nekaj težkoč utegne povzročati vprašanje, če je tak zakon po ustavnih določbah dopusten ali ne.

Delovni čas v premogovnikih.

Zastopniki vlad Nemčije, Belgije, Francije, Velike Britanije, Nizozemske, Poljske in Češkoslovaške so dne 20. februarja 1933 zborovali v Ženevi, da bi se posvetovali o možnosti skupne izvedbe dogovora o delovnem času v premogovnikih. Ugotovili so zlasti težkoče, ki bi jih imela Velika Britanija zlasti z ozirom na neprekinjene obrate. Vladni zastopniki k zadevi niso mogli zavzeti stališča ter so mnenja, da je skupna ratifikacija tega dogovora zaenkrat nemogoča. Nov sestanek se po mnenju zastopnikov teh vlad lahko skliče, ko bo mednarodni urad dela v zadostni meri preskrbel modalitete, kako naj se druge dežele ognejo težkočam, ki jih navaja Velika Britanija.

Rimski razgovor.

Macdonald in Mussolini sta se v soboto dogovarjala v Rimu o političnih razmerah v Evropi. Baje je bil dosežen sporazum glede sodelovanja Anglije, Italije, Francije in Nemčije. Anglija in Italija posredujeta zblizanje med Nemčijo in Francijo z ozirom na

lokarnski pakt; revizija mirovnih pogojev naj se izvede v okviru Društva narodov brez nasilja; male države naj bi se priključile temu postopku. Dogovor naj bi pripomogel k dolgemu miru v duhu Kelloggovega pakta.

Prizori, ki si jih človek ne more predstavljati . . .

V svojem govoru v berlinskem Sportpalastu je gospod Göbbels med drugim dejal to-le: »Nimam navade, delati senzacionalnih odkritij, ampak prizorov, ki se dogajajo pri aretacijah komunističnih voditeljev, si nihče ne more predstavljati... Obnašajo se kot stare babe in na kolenih prosijo in cvilijo, da jim pustimo še trohico življenja. Ne kažejo prav nič junaštva! Ko se je nek naš šaljivec domislil in jim zapovedal, da zapoje našo bojno pesem: »Rdečo fronto razbijte v kašo...« so jo res strahopetno in brez časti peli. Ko so zadnjič gospoda Törglerja (komunistični poslanec) po nekem temnem hodniku vlekli k zaslišanju, je milo prosil, da ga pustimo živeti...« (Kako se vrše ta zasliševanja, si lahko mislimo...)

»Umrjem lahko tudi stoje...« je rekel Kuttner, urednik socialističnega »Vorwärtsa« v Berlinu, ko so ga nacionalisti ponoči v sami spodnji obleki dvignili iz postelje in ga vlekli v kasarno napadalnih čet. Tam je moral skozi špalir nacionalistov, ki so ga pretepali; eden ga je udaril s tako silo, da se je zgrudil na tla, vendar se je takoj zopet pobral in dejal: »Umril bi rad stoje!«

O usodi izginulih in aretiranih marksistov vlada strašna negotovost.

V berlinske bolnišnice prinašajo vsak dan krvavo premlatene socialiste in komuniste. Beležijo se tudi težka obolenja potom prisiljenega uživanja ricinovega olja, ki se ga tudi Hitlerjevci po fašističnem receptu pridno poslužujejo pri svojem »čiščenju«. Pred nekaj dnevi se je oddelek Hitlerjevih napadalnih čet vrnil ves s krvjo obrizgan z neke ekspanzije v svojo kasarno v Moabitu in so se hvalili: »Tem smo pa pokazali...« Skupina starejših policajev

je pa nato z gnusom vrgla svoje puške oficirjem pred noge in je izjavila, da nočejo postati navadni morilci. Nepokorne policaje so nato razorožili.

Tudi juristi v Nemčiji se oglašajo. Na svojem zborovanju v Lipskem so zahtevali v štirih letih odstranitev vseh tujerodnih juristov. Takoj naj se odstranijo ženski in marksistični juristi. To zahtevajo tudi zdravniki.

Thälmann ubit.

Francoski listi prinašajo vest, da so Hitlerjevci ubili v zaporu se nahajajočega voditelja nemških komunistov, ponovno izvoljenega državnega poslanca Thälmana.

Stališče Socialistične delavske internacionale.

Te dni je pod vtiskom dogodkov v Nemčiji izdala komunistična internacionala oklic, v katerem poziva svoje pristase v Nemčiji, da zahtevajo sporazum s socialisti v Angliji, to je z neodvisno socialistično stranko. — Poslovni odbor Socialistične delavske internacionale bo predložil to zadevo izvršilnemu odboru. Dotlej posamezne stranke ne bodo vodile nikakršnih pogajanj. Če gre komunistični internacionali resnično za sporazum, tedaj se more sporazum napraviti samo med obema internacionalama, ki pa bo veljal za vse dežele. Opustiti je treba taktiko z »edinstvenimi frontami«, ki pospešujejo samo cepljenje med delavstvom. Razcepljenost delavskega gibanja in »edinstvena fronta« z nasprotniki demokracije je pravzaprav pravi vzrok, da je v Nemčiji zmagala nazadnjaška protirevolucionarna »velika gospoda«, kar mora biti za vse delavstvo najhlastnejši in obenem najboljši pouk.

Obramba avstrijske demokracije.

Po zmagi nemške protirevolucije je bil tudi v Avstriji izvršen poizkus odstranitve demokratičnega režima. To, kar se je v Avstriji dogodilo zadnje tedne, je nadaljevanje boja okoli prevoza orožja iz Italije v fašistično Madžarsko. Klerikalci in hajmverovci so prevzeli obvezo napram Madžarski in hočejo brezpogojno omogočiti prevoz orožja, čeprav je to prepovedano po določenih mirovnih pogodb. Ko so avstrijski železničarji s svojim nastopom prekržali izvršitev te obveze in ko je socialistična akcija v časopisih in parlamentu onemogočila tihotapstvo orožja, je vlada izvršila napad na ustavo. Železničarjem je bilo sporočeno, da ne bodo dobili plače. Oni so proti temu protestirali z dveurno stavko. Nato je vlada izrekla nad vsemi železničarji denarno kazen v višini 4 odst. od plače, razen tega je odpustila vse pri stavki udeležene uradnike, okoli 600 po številu. Avstrijska socialna demokracija je takoj nato zahtevala sklicanje parlamenta, ki je z enim glasom večine sklenil pozvati vlado, da svoje sklepe prekliče. Klerikalci in hajmverovci so ob tej priliki grdo napadli predsednika parlamenta dr. Rennerja. Radi tega je on podal ostavko in z njim vred tudi oba podpredsednika. Vlada je to priliko izkoristila. Izjavila je, da je parlament ostal brez predsednika, ki edini je upravičen sklicovati narodno predstavništvo na zasedanje in da se le-ta zato ne more več sestati. Medtem je vlada izdala naredbe, s katerimi je znatno omejila zborovanje in tiskovno svobodo. Sedaj grozi, da bo z naredbami tudi spremenila socialne zakone. Temu državnemu udaru se je avstrijska socialna demokracija odločno uprla. Na velikem zborovanju delavskih zaupnikov na Dunaju je govoril dr. O. Bauer o položaju in je med drugim povedal tudi to-le:

Nemška izkušnja nas uči. Zato izjavljamo vladajočim razredom:

To, kar se je zgodilo v Nemčiji, se v Avstriji ne bo ponovilo (dolgotrajno ploskanje).

Nemški primer nas uči, da se moramo že tem prvim poizkusom, ki merijo na to, da bi se nas pogazilo po nemškem načinu, najbolj žilavo, najbolj odporno in najodločnejše upreti. Na našem zadnjem strankinem zboru meseca novembra sem rekel delegatom: »Ne pozabimo, da se Avstrija nahaja od vseh strani obkrožena od diktatur. V takem položaju, obkoljenem od vseh strani od fašizma, bo pripadla avstrijskemu delavskemu razredu velika in težka, ali zato tem slavnejša naloga obdržati Avstrijo kot otok demokracije, kot otok svobode v fašističnem morju.« (Odobranje). Ko sem to rekel, so bili mnogi mlajši sodruzi z menoj nezadovoljni rekoč: Ali ne moreš, nam mladim pokazati višji cilj kot pa je ohranitev demokracije, katera nam je ostala vsa dolžna? Ali je res potrebno, da samo branimo ono, kar obstoji, medtem ko stremimo za nečim višjim? Sodruzi, ki so bili tedaj nezadovoljni, me bodo morda po dogodkih v Nemčiji bolje razumeli. Mi vsi dobro vemo, kaj nam dolguje demokracija, v kateri vlada buržuazija, kaj nam dolguje demokracija, sloveča na kapitalističnem načinu gospodarstva. Ali demokracija znači vendarle svobodo gibanja proletarija-

ta, svobodo organizacije proletarijata in svobodo delavskega razreda, da naše ideje javno širimo in da za naše ideale dobivamo vedno več pristašev.

Uničenje demokracije, to je fašizem . .

Fašizem je bolezen, ki je lahko nalezljiva, ako se človek pravočasno ne obrani kužnih bacilov. Odkod prihaja nevarnost, v kateri se nahajamo? Ona ne prihaja samo do ohranjenja reakcije vsled inozemskih vzgledov, nego tudi od tod, ker se inozemstvo neposredno vmešava v naše odnose.

Dve sosedni velesili, Nemčija in Italija, ter tretja država Madžarska, delajo pri nas z vso paro in z zelo močnim vplivom svojih vlad, da bi tudi Avstrijo zvlekli v fašizem.

Mussolini je pred dvema leti rekel, da fašizem ni izvozni predmet. Sedaj pa je izpremenil svoje mišljenje. V velikem fašističnem svetu v Rimu je bilo nedavno tega svečano pozdravljeno širjenje fašističnega »duha« v Evropi. Sedaj je fašizem postal eksportni predmet, a ve se tudi zakaj.

Treba je samo, da se spomnite hirtenberške tihotapske afere z orožjem, potem boste takoj razumeli zakaj. Velesile so popolnoma ravnodušne proti avstrijskemu narodu, ali to, kar one potrebujejo, so avstrijske železnice, kadar se n. pr. pošilja italijansko orožje na Madžarsko.

Avstrija je potrebna kot most med fašističnimi državami, katere se danes medsebojno vežejo. Ako bo ustvarjen blok fašističnih držav — Nemčije, Italije, Madžarske, je potrebno, da postane fašistična tudi Avstrija, da bomo tudi mi privedeni v sklop bloka fašističnih držav, vendar ne kot zavezniki, ampak samo kot most, katerega slučajno potrebujejo.

To je vzrok, zakaj se tukaj dela s tako ogromnimi denarnimi sredstvi, ki prihajajo iz inozemstva. Ako heimehri sedaj zopet razpolagajo z velikimi denarnimi sredstvi, potem je treba vedeti, da ta denar ne prihaja od avstrijskih kapitalistov, ampak iz inozemstva, po isti poti, po kateri je prišlo hirtenberško orožje.

Vse to silno otežkuje naš boj, ali obenem postaja ta boj silno važen. V trenutku, ko je Evropa zopet na tem, da se razdeli v dva neprijateljska tabora, na eni strani fašistične države, Nemčija, Italija in Madžarska, na drugi strani Francoska s svojimi vzhodnimi zavezniki, stoji Avstrija pred dalekosežnimi in usodnimi odločitvami. Fašizem v notranjosti države bi pomenil priključenost Avstrije na zvezo fašističnih držav.

Prej ali slej bi to pomenilo, da bi nas poslali

kakor v letu 1914 v klavnico,

tedaj za slavo in veličino Habsburžanov, sedaj za slavo in veličino Hitlerja, Mussolinija in Hortyja. (Burni vzkliki: Nikoli!)

Pot, po kateri želimo iti mi, je, da ohranimo demokracijo, pravico samoodločbe avstrijskega naroda in s tem tudi

politiko najstrožje nevtalnosti

napram enemu in drugemu vojnemu taboru držav. (Burno dolgotrajno odobravanje).

Zato ne bi bilo nič pogrešnejše kot podcenjevati pomen obrambe demokracije. Ni mi danes lahko izpregovoriti besedo proti nemškimi komunistom, ker jih baš te dni zalezujejo in preganjajo; nanje so navalili kapitalisti z vso silo. Toda mi se moramo učiti iz izkušenj. Nemški komunisti so ves čas govorili delavstvu in milijoni nemških delavcev so jim sledili.

»Kaj neki je vredna demokracija?

Ali moremo biti od nje siti? Ali da ona nezaposlenim dela? Tudi demokracija je končno samo forma buržuazne diktature! Ne izplača se demokracije braniti pred fašizmom. Naša naloga je, da zrušimo demokracijo in da na mesto nje vzpostavimo sovjetsko Nemčijo. In v duhu te teorije so nemški komunisti delali. Od leta 1931 je bila v Reichstagu zastopana velika fašistična frakcija na desnici in druga velika frakcija komunistov na levici. Obe skupaj sta imeli večino. Oni nista mogli vladati, bili pa sta dovolj jaki, da sta lahko onemogočili vsako demokracijo vladno. Komunisti so upali, da se jim bo na ta način posrečilo razorožiti demokracijo, namesto katere bo zrasla preko noči sovjetska Nemčija. Res se je komunistom posrečilo, da so na ta način ugonobili demokracijo, a nasledila jo je hitlerjevska Nemčija!

Iz te izkušnje se moramo učiti tudi mi. Demokracija, ki počiva na osnovah kapitalističnega družabnega reda, demokracija, s katero rokuje buržu-

zija, demokracija v državi, ki jo vlada kapitalistična autokracija, je gotovo ostala delavcem neizmerno mnogo dolžna. Ali nam je treba samo, da primerjamo demokracijo Nemčijo pod državnim kancelerjem Hermanom Müllerjem s fašistično Nemčijo od danes, pa boste takoj razumeli, kako velike življenjske važnosti je za delavski razred demokracija, kako potrebno je, da jo z vso svojo silo brani pred napadi fašizma.

Mi moramo danes prevzeti to nalogo, ker obstoja resna nevarnost za demokracijo tudi v Avstriji.

Mi smo pravilno predvidevali, da bo pod uplivom dogodkov v inozemstvu nastopila opasnost tudi za nas. Zato smo vedno pazili, da ostane avstrijski parlament sposoben za delo, da ne bi njegova delanezmožnost služila fašizmu kot pretveza za njegove temne cilje.

Ako je gospoda voljna, da odstopi od svojih fašističnih načrtov, ako brez oklevanja vzpostavi ustavno demokracijo stanje, ako prekine s protizakonitimi napadi na z ustavo zagrantirane svoboščine, potem smo takoj

pripravljeni na miren razvoj

položaja in na sodelovanje na stvarnih aktualnih gospodarskih vprašanjih v parlamentu, ne da bi stopili v vlado.

Ali, ako želi nasprotnik drugače, ako noče, da spoštuje našo pripravljenost za mir, ako bo poizkušal še nadalje, kako bi mogel Avstrijo povesti po potih nemškega fašizma, potem, sodruzi in sodružice, naj se zaveda, da smo pripravljeni na vse, v resnici na vse!

Doma in po svetu.

Narodna skupščina je sprejela proračun za 1933-34. V narodni skupščini se je vršila več dni razprava o proračunu. Pri končnem glasovanju o proračunu (navzočih 355 poslancev) je bil proračun odobren s 343 glasovi, dočim je 12 poslancev glasovalo proti proračunu. V proračunski razpravi se je obširno razpravljalo o političnih razmerah doma in o mednarodnem političnem položaju. — Proračun ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje izkazuje okroglo 204.540.000 Din, to je, okoli 15 milijonov manj kakor lani.

Obsodba dr. Ivana Pernarja in tovarišev. Dr. Ivan Pernar in Jurij Kemfelja, bivša poslanca hrvaške kmetijske (Radičeve) stranke in njiju bivša pristaša Viktor Košutić in Peter Posarić so bili obsojeni pred dr-

žavnim sodiščem za zaščito države dne 14. t. m. v Beogradu po več dni trajajočem procesu zaradi razširjanja letakov iz inozemstva, »katerih vsebina je vzbujala k nasilstvu napram oblastem.« Dr. Pernar je obsojen na leto dni strogega zapor, Kemfelja na 18, Košutić na 10 in Posarić na 8 mesecev strogega zapor. Preiskovalni zapor je obsojencem vračunan in obenem dovoljena kazen kot političnim jetnikom (custodia honesta). Obtoženca Fabja Plazović in Paško Kaliterna sta bila oproščena. Obsodba je pravomočna.

Upravičene pritožbe železniških lampistov. Da so železničarji danes silno slabo plačani, ve vsakdo. Prav posebno pa so prizadeti v železniški službi zlasti tudi lampisti, ki so za časa bivše južne železnice dobivali mesečno deset škatlic vžigalic za prižiganje luči. Takrat so porabili celo manj vžigalic, kakor pa sedaj, ko morajo pred prihodom vsakega vlaka luči prižigati in po njegovem odhodu ugasniti. Popreje se namreč s svetilnim kurivom ni tako štedilo in so se luči ugasnile šele takrat, ko je pojenjal promet. Lampisti si morajo danes nabaviti vžigalice za prižiganje

svetilk v službi na svoje stroške. Ko so se nedavno tega pritožili in prosili, da se jim dajo potrebne vžigalice na razpolago, jim je bilo rečeno, da si državna železnica ne more dovoliti luksuza, ki ga je uvedla južna železnica s tem, da je dobil vsak lampist potrebne vžigalice od železniške uprave na razpolago.

Marx in Kristus. Pod tem naslovom se nedeljski »Slovenec« hudoje nad krščansko-socialno delavsko mladino, ki je v marčevi številki svojega glasila »Mladi plamen« napisala v članku, posvečenem Marxu, med drugim tudi ta stavek: »Osvobodimo se avtoritativnih nazorov obstoječe družbe in zgradimo nove! Iščimo novih poti, iščimo novega človeka, novega gospodarstva, novega religioznega udejstvovanja na kolektivistični, od Marxa podani osnovi.« »Slovenec« toži in roti: »Greh bi bil, če bi še dalje molčali, ko se naši mladini počasi, kaplja za kapljo, vcepljajo marksistične ideje... Glasilo krščanske delavske mladine razglašajo za svojega apostola tistega Marxa, ki je o socialnih načelih krščanstva zapisal to-le: Socialna načela krščanstva prenašajo kazen za vse podlosti v nebesa in opravičujejo tako, da podlosti na zemlji še dalje obstoje. Socialna načela proglašajo vsako zatiranje za pravično kazen za izvirni greh in drugih grehov, ali za izkušnje, ki jih Bog pošilja na svet. Socialna načela krščanstva so imela doslej osemnajststo let časa, da so se razširila... In »Slovenec« zaključuje: »Bodi katolik ali marksist, voda ali ogenj, ker se to dvoje izključuje, kar je potrdil papež v svoji okrožnici Quadagesimo anno...« Res je, osemnajststo let ste uveljavljali svoja načela, da ste dosegli, da vam lastne ovčice obračajo hrbet.

Dunajski policijski ravnatelj dr. Brandl je moral odstopiti, ker se je uprl hajmverovskemu puču, ki ga je hajmver nameraval izvesti. — Dr. Brandl je bil naslednik dr. Schobra in se je smatral za čuvarja zakonov in s tem ustave. Znani državni podtajnik dr. Fay in predsednik hajmvera je poslal 2500 svojih ljudi v orožniško vojašnico in zahteval, da se uvrste med straže. To je Fay storil na svojo roko. Ko je dr. Brandl to izvedel, je obkolil vojašnico s policijo. Fay je dobil nalog, da svoje ljudi spravi z Dunaja, a celo Starhemberg ni mogel tega doseči. Dr. Brandl je pa hotel upor zatreti, nakar so hajmverovci odšli. Dr. Brandl je takoj nato moral oditi z Dunaja.

»Arbeiter-Zeitung« v Nemčiji prepovedana. Nemški notranji minister je prepovedal uvoz avstrijske socialno-demokratske »Arbeiter-Zeitung« do 9. septembra 1933.

Čehoslovaška prepove uvoz iz Nemčije za vse izdelke, ki se izdelujejo doma. Svoj ukrep utemeljuje s tem, da hoče preprečiti pasivno trgovinsko bilanco. Ta vest še ni potrjena, vsekakor je pa verjetna.

Mihail Zoščenko — Iv. Vuk:

Humoristično-satirične zgodbe.

23

In potem, ko senčnika ni hotel plačati, se je izselil.

Leto in dan so zbirali najemniki za nakup novega senčnika. Da, za novi senčnik. Za koga pa ste mislili?

In ko so dovolj nabrali, so mi soglasno naročili nakup tega predmeta.

Baš včeraj sem šel kupovat. Ali veste, kaj pomeni danes nekaj kupiti?

Stopil sem v trgovino — nimajo senčnikov?

Stopim v drugo trgovino — da, tu imajo senčnike, ali za ulične svetilke skupaj z jamborom.

V tretji trgovini mi je dal trgovec majhen senčnik. Rekel mi je pa istočasno z utrujenim glasom, da je ta senčnik vzet iz izložbenega okna in zato se ne prodaja.

V peti trgovini sem slišal:

»Kaj boste s senčnikom, sodrug? Kupite si vendar rajši svetilnik. Na njem se končno tudi lahko obesite...«

Ko sem prišel v sedmo trgovino, mi je vodja

trgovine nemilostno zamahnil z roko in izjavil, da je prodaja danes ustavljena, ker se dela inventura za predmete, ki so bili tekom tega meseca pokradeni.

Deveta in deseta trgovina sta bili radi letnega čiščenja zaprti.

V trinajsti sem imel sledeči pomembni razgovor.

Rekel sem:

»Imate...«

Z gesto, nič dobrega prerokujoč, si je delovodja obrisal z rokavi nos in izjavil:

»Ne...«

»Oprostite,« sem rekel, »saj še nisem rekel, česa potrebujem.«

»Ali mi vendar ničesar nimamo,« je rekel delovodja. »Kaj si vendar mislite, saj nisem otrok?«

V štirinajsto trgovino sploh nisem šel, nego sem se napotil naravnost k lesnemu trustu, kjer sem za nabrani denar kupil majhna stojala za palice in dežnike. Za koga pa ste mislili?

Stanovalci so bili zelo obradovani, mislim.

»To je,« so rekli, »celo bolje. Ker drugače bi se lahko zopet kdo napil in bi demoliral kakšno delikatno reč.«

In če vse to globoko in nekoliko filozofsko premislimo, za kakšnega hudiča je pravzaprav človeku potreben senčnik?!

8. Ni vse izgubljeno.

Nenavadno se čudim, da gotovim ljudem življenje ne ugaja.

Okrog in okrog, če se sme tako reči, se gode različne zanimive reči, boj valovi, dogodki se odigravajo, nesreče, tatvine so na dnevnem redu. Okrog in okrog, če se sme tako reči, siplje narava z radodarnimi rokami zastoj svoja darila. Solnce sije, trava raste, mravlje gomazijo.

In pri vsem tem se najdejo melanholiki, ki neprestano zmerjajo in v vsem tem nič posebnega ne vidijo.

Ne vedo, kako se naj na božjem svetu živi in kaj naj bi sami delali, nimajo zaposlitve in bilo bi najbrže bolje, če bi se strmoglavili v globino vodometa.

Razume se, da so ti ljudje predvideno sloki melanholiki in enostavni inteligenti, izčrpani vsled srednješolske izobrazbe. Ti ljudje so vodili tudi poprej, pri vsakem režimu, na sprehod svojo klavnost. Ni torej tu nobenega vzroka, zvaliti vso krivdo na tekoče medslučaje...

V ostalem, dovolite, da vam mesto te dolgočasne filozofije pripovedujem o nekem izčrpanem in utrujenem človeku in kako je takorekoč našel pravi pomen življenja. Zadeva je čisto avtentična in vsesplošne pozornosti vredna.

(Dolge prihodnosti.)

Delavci! Nameščenci!

Zahajajte le v one javne lokale, brivnice itd., kjer je na razpolago naš list. Agitirajte povsod za »Delavsko politiko«.

Kako so napravili čehoslovaški agrarci kupčijo? Čehoslovaška vlada je sklenila kupiti tisoč vagonov rži za omiljenje gladi nezaposlenih. — Zmleta rž naj bi se popekla, kar bi dalo 6.500.000 hlebkov po 1.40 kg. To bi bila za nezaposlene le neznatna pomoč. Pri tej kupčiji so pa agrarci lepo zaslužili in država je plačala. Država je plačala za tona 1000 Kč. Agrarci so dobili za rž 10 milijon. Kč. V februarju t. l. je pa veljala na praški borzi tona le 847 Kč. Po teh cenah je žito vredno 8.470.000 Kč. Država je torej plačala 1.530.000 Kč več, kakor je znašala tržna cena. Če pa primerjamo uvozne cene, ki so znašale še v decembru lanskega leta za tona 476.55 Kč, postane razlika že mnogo večja. Tej zadnji ceni je všteta tudi voznina do meje. Inozemstvo plačuje potemtakem tona žita po 370.44 Kč ceneje, kakor domači državljani. Po navedenih cenah znaša cena za tisoč vagonov prodanega žita v inozemstvu 4.765.500 Kč. Država plača torej za isto količino žita 5.234.500 Kč več kot inozemstvo.

Neverjetno. Slovaški list »Svoj-pomoč« poroča, da so v Karpatski Rusiji naročili v inozemstvu 33 vagonov semenskega žita. To žito je bilo prosto carine. Žita pa niso razdelili za seme, ampak so ga dali zmleti. Državo so s tem ogoljufali za okoli 200.000 Kč. Stvar je bila ovadena, pa se je sklenila poravnava. Tako so ušli goljufi kazni.

Gladovna stavka poljskih rudarjev. V dombrovskem revirju traja stavka dalje. Poostri se je stavka s tem, da vrši v jami Klimanto 900 rudarjev pasivno resistenco, ki pa nočejo zapustiti rudnika in tudi odklanjajo vsakršno hrano.

Nujna zadeva nemške vlade. V Nemčiji bo sedanja vlada prepovedala praznik prvega maja in uvedla »dan nemškega dela«, da delavstvo pozabi na marksistični prvi maj. No, recimo, da ima Hitler prav. Ali bo pa delavstvo pozabilo tudi na socialne krivice? Tega ne verujemo.

Bojkot proti Nemčiji. Rusija je naročila 18.000 ton jekla v Franciji. Prej je dobivala to robo iz Nemčije, sedaj pa je očitno preklicala naročila v Nemčiji.

Dr. Schacht zopet predsednik nemške državne banke. Dr. Luther je moral odložiti predsedstvo državne banke in gre za poslanika v Washington. Predsednik banke je postal član »gospokega kluba« in bankir dr. Schacht, ki je svoječasno diskreditiral nemško vlado v inozemstvu.

Papen je tudi govoril. Nemški podkancler baron Papen je ob stalhelmski slavnosti rekel, da spoštovanje do bližnjega tudi v revolucionarnih časih ne sme prenehati. Stremeti je treba za tem, da se prava svoboda da in dostojanstvo osebnosti ščiti. Papen je vsekakor mislil predvse — svobosčine ter obenem povedal, da prehodna maščevalna politika ne pospešuje — ljubezni.

Vatikan in nacionalni socialisti. Vatikan je bil sovražnik italijanskega fašizma, pa se je pobotal z njim. Tudi nemški škofje so bobneli proti fašizmu. Hitler pa je nedavno izjavil, da se bo boril proti marksizmu in ateizmu. To je napravilo v Vatikanu ugoden vtis in katoliški centrum je baje že dobil navodila, kako in v kakšni obliki naj sodeluje z nacionalnimi socialisti. Pač drug drugoga potrebuje.

Atentator Zangara, ki je napadel Roosevelta in smrtno ranil čikaškega župana Čermaka, je bil v nedeljo usmrčen. Zangara je prosil za odložitve usmrčitve, da spiše svoje spomine. Prošnja pa je bila odklonjena.

Mariborsko delavstvo spomenu Karla Marxa

Zopet se je mariborsko delavstvo na zelo lep in veličasten način priznalo k idejam Karla Marxa; v soboto zvečer je zopet napolnilo veliko »Unionsko« dvorano, kjer je »Svoboda« skupno z ostalimi delavskimi kulturnimi organizacijami priredila spominsko svečanost 50 letnice Marxove smrti. Spored večera je bil vseskozi na resni višini; otvorila ga je godba Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev z Wagnerjevo overture pod spretno taktirko kapelnika Schönherja. Za godbo je sledil moški zbor, sestavljen iz vseh mariborskih delavskih pevskih društev, ki šteje nad 100 pevcev. Mogočno so zadoneli v dvorano učinkoviti akordi »Delavske budnice« in pesmi »Bratje, le k solncu...« ter »Dani ses«. Pevovodji g. Faganelliju se je v razmeroma kratkem času posrečilo, da je iz tako različnega glasovnega materiala ustvaril trdno povezano, homogeno pevsko enoto, da je delavstvo po dolgem času zopet slišalo res pravi, mogočni pevski zbor mase, ki vse drugače vpliva na čustveno poslušalcev, kakor zborič s 16 ali 20 pevci, ki radi svoje šibkosti, zlasti pri večjih prireditvah, ne more priti do veljave. Vsa čast našim pevcem, da se ne drže več krčevito svojega partikularizma, ampak da so dovzetni tudi za skupne akcije. Želeli bi bilo, da se to skupno nastopanje odslej vedno goji. (Kakor slišimo, so pevska društva sklenila, da se bo ta skupni zbor ohranil in da bo imel redne tedenske vaje. Tako je prav! Le v združitvi je moč in uspeh! Op. ur.) Zbor je za svoj nastop bil deležen navdušenega ploskanja.

Po petju je imel s. prof. Teply slavnostni govor, s katerim je v markantnih stavkih obrazložil velik zgodovinski pomen Marxa za proletarijat in za človeštvo sploh. V kratkih besedah je orisal njegovo ogromno znanstveno delo in njegovo, trpljenja in žrtve polno življenje. Pri posameznih stavih je navzoče delavstvo spontano in glasno izražalo svoje odobravanje. Po odstopu govornika se je pa razvil glavni del prireditve: zgodovina v slikah. Oder je bil zelo okusno in učinkovito z navadnimi platnениmi zastori prirejen v priprosto pozornico, ki jo je preko sredine delilo veliko belo platno v prednji del in v ozadje. Visoko nad odrom je visela velika, zaigrana Marxova slika, pod njo pa velikanski časomer, katerega veliki kazalec je mesto ur kazal za človeštvo in proletarijat najpomembnejše letnice iz svetovne zgodovine, ki so jih ponazorjevale žive slike s sencami. Vsega skupaj je bilo 10 slik, ki jih je spremljal pesniški tekst, govorjen v megafon in godba. Prva slika s tekstom: »V začetku je

bila sila...« tolmači prebujenje človeka k spoznanju. Na belem platnu, z reflektorji od zadaj razsvetljenem, se prikaže brezoblična masa, ki se počasi razvije v človeka, ki razširi svoje roke solncu nasproti. Druga slika: kazalo na časomeru se pomakne na letnico 71 pred Kr. r. V ospredju stoji na vzvišenem mestu rimski patricij, pred njim kleče sužnji. Na platnu se vidijo sence množice sužnjev, okovanih v verige. S tekstom se pa prebujajo med njimi Spartak, ki plane in poziva na upor. Patriciji so v strahu. Druga slika kaže Spartakov poraz in strašno maščevanje Rim. Tretja slika: šestnajsto stoletje: na prestolu plemenitaš, za njim pop, pred njim birič, vihteč bič nad ubogimi tlačani, ki vlečejo plug. Pri glasovih Askerčevega epa »Le vkup, le vkup uboga gmalna! Za staro pravdo!« se pa kmetje dvignejo, pograbijo za vile, kose in cepce in preženejo svoje zatiralce. Vihar navdušenja je povzročila po dvorani ta slika. Naslednja slika kaže poraz kmetov in ob citatih Askerčeve »Zvonovi zagrebški pojo...« se vidi na platnu kronarje Matije Gubca z žarečo krono. Kazalec se pomakne na letnico 1789. Na pozornici kralj Ludvik s plemstvom, pred njim obubožani francoski narod, na platnu sence siromakov in beračev. Ko pa zakliče megafon: »Pariz, ti žarišče svobodnih idej...« se dvigne narod z jakobinkami na glavah. Za odrom zadone zvoki Marseljeze. Zatem slede letnice 1818 (rojstvo Marxa), Marxova slika se odkrije in 60-glasni govoreči zbor recitira odo na Marxa. Sledi slika marčne dobe l. 1848. Potem pa l. 1889. Zbor nadaljuje z odo. Pri besedah: »Marx je mrtev, beseda pa živi, nje spoznanje v boju nas bodri. — Proletarci vseh dežel združite se! — to geslo pisano je v srce,« nastane v vsej dvorani pravi vihar navdušenja. Zlasti posrečena in učinkovita je bila slika svetovne vojne in za njo slika sedanje dobe, s fašistično reakcijo. V zadnji sliki, predstavljajoči prepričanje v boljšo bodočnost, je nastopil mladinski govorni zbor, s tekstom v duše segajočim, ki nam je zopet vžil novega upanja in učvrstil samozavest.

Cela prireditev je bila dokaz zrelosti mariborskega delavstva in njegove skupnostne misli. Vse organizacije so se potrudile, da je tako lepo uspela. Aktivno sodelujočih je bilo nad 200 sodrugov. Tudi teksti so rezultat kolektivnega dela članov »Svobode«. Naj bo ta prireditev porok, da kljub težkim časom zavest in aktivnost mariborskih delavcev ne bo popustila.

Maribor.

Predavanje »Svobode«! V sredo, dne 22. t. m. ob 20. uri se vrši v dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica 9-II. zanimivo predavanje o aktualni temi: Na čem bolega sodobno gospodarstvo? Predaval bo s. Viktor Grčar. Vabljeni so vsi sodrugi in prijatelji! Vstopnine ni.

Podpiranje bolnih delavcev, ki so izčrpali hranarino. Odkar je bila znižana hranarina v delavskem bolnišniškem zavarovanju od 52 na 26 tednov, so okrevajoči delavci hudo udarjeni, saj ostanejo brez vsake pomoči v času, ko bi bili najbolj potrebni boljše prehrane in bi morali biti brez vseh skrbi za svoj in svoje družine obstoj. Da se tem revežem vsaj nekoliko pomaga, se je v Mariboru pokrenila posebna akcija za gmočno podpiranje rekonvalescentnih delavcev, katerim naj bi se nudila tudi zdravniška pomoč. Ta akcija bo dobivala potrebna denarna sredstva iz prispevkov, ki jih bodo plačevali delavci in delodajalci in sicer vsak zaposlen delavec mesečno 50 para, delodajalec pa od vsakega zaposlenega delavca mesečno po Din 1.—. Obratni zaupniki svobodnih strokovnih organizacij so se v obratih že sporazumeli z delavstvom, ki je pripravljeno doprinesiti še to žrtve od svojih skromnih prejemkov, le toliko časa, dokler bodo te prispevke v redu plačevali tudi delodajalci. Istotako zahteva delavstvo v tej ustanovi primerno kontrolo: Za ustanovitev te skrbstvene institucije se je zlasti prizadeval prvi državni tožilec g. dr. Jančič, ki je obenem tudi predsednik odbora. — Delavstvo seveda še vedno stoji na stališču, da se mora čimprej podaljšati podpora doba za člane OUZD od 26 na 52 tednov. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani izkazuje preteklo leto znaten prebitek, zato je nerazumljivo, zakaj gospodje v ravnateljstvu, ki so bili lanske leto imenovani, tako iz vrst delojemalcev kot delodajalcev s podaljšanjem podporne dobe odlašajo.

Revizije v železniškem podpornem društvu »Vzajemnost« ne bo! Pred meseci smo poročali o pravdi železniških uradnikov Antona Pšeničnika in Ludvika Pintarja, odbornikov železniškega podpornega društva »Vzajemnost« v Mariboru proti železniškemu uradniku Leopoldu Zavavlav, ki je tudi komisar razpuščenega »Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru«. Gospod Zavavlav je bil v tej tožbi v I. instanci dne 12. oktobra 1932 obsojen, ker je na sestanku društva »Vzajemnost« sledeče napadel odbornike: »Predloženi izkaz nima nobene vrednosti, to, kar je notri, je sam bluf, to so le hišne številke, društvo nima nobenega knjigovodstva ter bo itak oblast izvršila revizijo društvenega poslovanja.« Odborniku g. Pšeničniku je še g. Zavavlav nadalje očital, da ne ve, kaj je podpisal, ko je podpisal društveni izkaz za leto 1931. Obsojen je bil g. Zavavlav radi tega na Din 420.— in Din 240.— tekom enega meseca po izvršljivosti sodbe, oziroma na 7 in 4 dnevni, skupaj 11 dnevni zapor, pogoj-

Občni zbor Splošne delavske zveze Jugoslavije,

podružnica Maribor.

V nedeljo, dne 12. t. m. se je vršil občni zbor Splošne delavske zveze v Mariboru, ki je v vsakem oziru lepo uspel. Članstvo se je v velikem številu udeležilo zborovanja in z zanimanjem sledilo poročilom društvenih funkcionarjev.

Predsednik organizacije s. Dvoršak, ki je že nad petindvajset let nepretrgoma organiziran, nad deset let pa predsednik te organizacije, se radi bolezni, ki ga je priklenila na bolniško posteljo, zborovanja ni mogel udeležiti. Nadomestoval ga je s. Karner, ki je uvodoma podal izčrpno poročilo o delovanju organizacije in akcijah, ki jih je vodila organizacija v minulemu letu. Tajniško poročilo je podala s. Rodovšek, blagajniško s. Strah, za kontrolo pa je poročal s. Grgič. Vsa poročila so bila sprejeta soglasno in z odobrenjem na znanje.

O nalogah in potrebi strokovnih organizacij sta potem govorila ss. Jelen in Čeh. Oba govornika sta pozvala delavstvo, da se oklene svojih strokovnih in kulturnih organizacij in se naroča na delavski tisk, ker le izobrazeno in složno delavstvo si bo moglo priboriti ono mesto, ki mu pripada.

Sledile so volitve novega odbora. Soglasno so bili izvoljeni naslednji sodrugi in sodružice:

Dvoršak, Grgič, Vrčko, Krivec, Karner, Muršič, Rodovškova, Muhičeva, Strah, Pivec, Zenc in Pikel.

Pri zadnji točki dnevnega reda — slučajnosti — je bilo rešenih več važnih organizacijskih vprašanj, nakar je s. Karner s pozivom na složno delo za organizacijo zaključil lepo uspešno zborovanje.

no na eno leto. Proti tej sodbi pa se je g. Zavavlav pritožil na okrožno sodišče. Pritožbo sodišče pa je te dni pritožbo g. Zavavlava zavrnilo kot neutemeljeno in v celoti potrdilo prvo sodbo. G. Zavavlav je moral plačati tudi vse pravne stroške, ki so bili precejšnji. S tem pa je dobil tudi odbor »Vzajemnosti« najlepše zadoščenje za svoje poslovanje in vsled tega od g. Zavavlava napovedane revizije pri društvu ne bo. Ravno tako tudi ne bo sledil razpust društva »Vzajemnosti«, kakor so si to že nekateri obetali po ponosnem nastopu g. Zavavlava na sestanku članov »Vzajemnosti« pred občnim zborom. Zanimivo je, da se zadnja leta vse akcije, ki se naperjajo proti železničarskim organizacijam, razbijajo ravno na temelju sodnih razsodb.

Sprememba pri Jugoslov. Českoslov. Ligi. Prejšnji teden se je vršil občni zbor društva Jugoslov. Českoslov. Lige, ki ima za nalogo, delati za prijateljsko razmerje med Jugoslovani in Čehoslovaki. Dosedanji večletni predsednik Lige dr. Avg. Reisman je ponovno izvolitev odklonil in je bil izvoljen za novega predsednika J. Č. Lige mim. n. r. dr. Vekoslav Kukovec.

Praznik mladine. Pod tem naslovom poroča zadnji Ponedeljski »Slovenec« o zelo lepo uspehi akademiji, ki jo je minulo soboto priredilo katoliško dijaštvo v Zadrugi gosposdarski banki. Očitno poročevalec »Slovenca« akademiji ni prisostvoval do konca, kajti ta prireditelj baje ni potekla baš tako, da bi bili zadovoljni visoki cerkveni dostojanstveniki in konservativne starešine v taboru katoliške akcije.

Hirtenberška afeta, pošiljanje orožja na Madžarsko, ki so jo razkrili socialni demokrati v Avstriji, je komaj nekoliko potihnila, sedaj pa se menda vrši prevažanje orožja na drug način. Pred dnevi se je namreč v poznih nočnih urah slišalo nad Mariborom brenenje aeroplanov, ki so leteli v smeri proti Madžarski meji. Domneva se, da se sedaj pošilja orožje na ta način iz Italije na Madžarsko.

Povečanje brezposelnosti v večjih mestih. Po nalogu kraljevske banke uprave Dravske banovine se opozarjajo brezposelni delavci, da naj ne zapuščajo domačih občin in naj ne hodijo v mesta iskat dela, ker ni upanja, da bi ga dobili, niti da bi bili deležni kake podpore. Pač pa naj skrbne domače občine, da se bodo njih nezaposleni občani zaposlili pri domačih zaslinih delih.

SK »Svoboda« : SK »Maribor« 2 : 1 (2 : 0). Minulo nedeljo se je odigrala prijateljska tekma med obema moštvoma, ki je končala z zasluženo zmago Svobodašev. Čeprav je bilo v enajstotici Maribora nekaj izvrstnih novih moči, se jim vendar ni posrečilo izpremeniti kaj na rezultatu, ker so se njihovi napadi zrušili ob železni obrambi Svobode. Igra je

SPOMINSKA PROSLAVA

50 LETNICA SMRTI KARLA MARXA IN
20 LETNICA DELAV. TELOVADNE
IN KULTUR. ZVEZE »SVOBODA«
TER
KONGRES »SVOBODE«

bo v Ljubljani dne 25. in 26. marca.
Dne 25. marca 1933 bo v dvorani
Delavske zbornice v Ljubljani ob
10. uri dopoldne delavska akademija.

Spored:

1. Otvoritev delavske akademije in pozdravni govor častnega predsednika »Svobode« s. dr. Henrika Tume.
2. Delavska godba »Zarja« zaigra »Delavski pozdrav«, »Volga, Volga« in »Varšavjanka«.
3. S. Teply bo predaval o K. Marxu.
4. Delavski oder »Svobode« bo podal dva govornika zbor.
5. Pevski zbor dobrunjske »Svobode« bo zapel več delavskih pesmi.
6. Recitacije.

Člani strokovnih organizacij in »Svobode«, udeležite se te delavske akademije in proslave 50 letnice smrti Karla Marxa in 20 letnega obstoja »Svobode« polnoštevilno. To je vaš dan!

Pripravljalni odbor proslave in akademije.

Ljubljana.

Važno predavanje za nameščence! V sredo, dne 22. marca 1933 ob 8. uri zvečer se vrši v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22, zanimivo predavanje o novem obrtnem zakonu z ozirom na pravice nameščencev po tem zakonu. Predava dr. Avgust Reisman iz Maribora. Zasebne nameščence vseh strok vabimo najvljudneje k predavanju, ki je jako važno za trgovske, bančne, zavarovalne in vse pisarniške nameščence. Vstop k predavanju je prost.

XXVII. redni občni zbor JAD »Triglav« v Ljubljani se vrši v sredo, dne 22. marca ob 20. uri v salonu gostilne »Pri levu« na Gosposvetski cesti.

potekla fair. Sodnik Vesnaver je bil deloma dober.

Za šolsko deca kupujte le pri nas na Slomškovem trgu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

Celje.

Marxova proslava, pri kateri so sodelovale vse svobodne delavske organizacije, je potekla resno in dostojanstveno, kakor jo spomin na velikega učitelja zasluži in kakor jo resnost trenutka zahteva. Bila je pa obenem tudi revija kulturnih moči našega tukajšnjega pokreta. Velika dvorana Narodnega doma je bila do malega popolnoma, galerije pa gosto zasedene, ko je nekaj po 20. uri tamburaški zbor, ki je tokrat prvič nastopil, eksaktno zaigral Marseljezo, nakar je predsednik podružnice »Svoboda« v imenu vseh sodelujočih organizacij s priložnostnim govorom otvoril prireditve. Pevci so zapeli tri delavske pesmi, nato je podelil predsednik besedo slavnostnemu govorniku s. F. Svetku, ki je v svojem govoru razložil življenje in delovanje Karla Marxa in poljudno tolmačil njegovo filozofsko dognanja. Zlasti teorijo o večvrstnosti in koncentracijo kapitala je prikazoval na današnjih prilikah in s par posrečenimi primeri dokazal, da so po Marxu odkriti razvojni zakoni življenja in gospodarstva nepobitni. Kljub temu, da kapitalistični svet divja proti tem naukom, — divja tako, da je celo rojstvo hišo Marxovo porušil in onečastil — vendar proti njegovim dognanjem ni postavil svojih, vsaj enakovrednih teorij, temveč se obnaša sedaj, ko bi bilo treba najti zdravil za odpravo gospodarske krize, — kakor tele pred novimi vrati. Kapitalistični svet divja in pospešuje vse močnejše fašizme — na tihem si pa hodi izposojevati svoje ukrepe — v bogato skladišče Marxovega »Kapitala«, kar se posebno opaža pri italijanskem fašizmu, ki na eni strani pobija marksiste, na drugi strani pa razglasa ustanovitve institucij, ki naj izvedejo »gospodarstvo po načrtu«, kar je tipično marksistično dognanje. Seveda je vse to trivialna igra, ki bo doživela tak konec, kakršno je bilo rojstvo.

Za slavnostnim govorom je nastopil s. Škorjanec, ki je s svojim božajoče prijetnim basom efektno deklamiral učinkovito proletarsko pesmico: »Pomni!«

Govorni zbor, kakih 30 oseb, je nastopil tokrat v novi sestavi in odlično rešil svojo nalogo. Zaključili so pa zopet pevci, ki so z vsem elanom mogočno odpele zopet tri delavske himne. Pri razhodu je igral še tamburaški zbor, ki je žel obilo pohvale.

Senovo.

Predavanje o Marxu. Dne 12. marca popoldne je priredila »Svoboda« javno predavanje v počastitev spomina velikega znanstvenika in utemeljitelja znanstvenega socializma, Karla Marxa. Govoril je z velikim zanosom tajnik Zveze rudarjev Jugoslavije. Za svoja izvajanja je žel burno odobravanje.

Šoštanj.

Drama »Na dan sodbe« na odru »Svobode«. S slovensko dramsko literaturo je križ Delavski odri, ki gledajo v gledališkem udejstvovanju ustvarjanje proletarske kulture, so res v zadregi. Pravih socialnih iger, razen nekaj redkih izjem, nimamo. Imamo pa seveda poplavo literature, katere vsebina se suče navadno okrog suhih individualnosti in iz katere vejeta meščanski duh in miselnost v močnih sapah. In ker publika tak »šund« rada sprejema in požira, do resnične umetnosti je pa bolj hladna, morajo naši odri računati na prazne dvorane, če ji ne ustrežejo z »ljudskimi« igrimi. Roseggerjeva drama »Na dan sodbe«, ki jo je naša »Svoboda« vprizorila v soboto, dne 12. marca, sicer ni izrazito socialna drama, ki revolucionarno negira stari in prepoveduje svet pravice in resnice; v dramu »Na dan sodbe« zmagata neka karitativnost in usmiljenje namesto odkrite resnice. Marta, vdova po umorjenem logarju Debeljaku, odpusti pri sodni razpravi naključnemu morilcu Cestniku; in sodnik naenkrat spremeni svojo na-

Če si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Hindenburg sankcioniral hitlerjanstvo.

Zastava s kljukastim križem — državna zastava.

Nemški predsednik republike Hindenburg je, kakor izjavlja, počastil zmago nemškega nacionalizma s tem, da je proglasil iz svoje inicijative cesarsko črno-belo-rdečo zastavo s kljukastim križem do nadaljnjih odločitev za — državno zastavo. S tem Hindenburg priznava svoje dopačenje nad dogodki in soglasje s politiko, ki jo vodi sedanji režim. Republika ima sicer svojo državno zastavo, ki je določena po ustavi, na katero je Hindenburg ob nastopu svojega mesta svečano prisegel. — Kljub temu odreja sedaj novo zastavo, da s tem manifestira za novo politiko in težko bi bilo ugotoviti, kakšni etični razlogi mu diktirajo tak ukrep. Zgodovina sicer pravi, da zakoni veljajo samo toliko časa, dokler jih ljudje izvršujejo. Na drugi strani je pa tudi jasno, da tudi druga stran ni vezana na zakone, če ena ni. Razvoj kaže torej velik defekt — demoralizacije, v kateri ne odloča ne zakon, ne prisega, ampak samo sila.

mero in oprost Cestnika: »Kjer je ljubezen govorila, naj pravica molči...« A kaže tudi vse polno omejenosti meščanske vzgoje, vse polno socialne bede in krivic, posebno v I. in II. dejanju, ko Cestnik govori: »Delo, to je vendar na manj, kar more človek zahtevati. Tega bi mu vendar ne smeli odreči.« Drama »Na dan sodbe« je zato še mnogo boljše od meščanskih iger in jo z njimi ne smemo istovetiti. Dramatični krožek »Svobode« je igró vestno našadiral. Vloge so bile posrečeno razdeljene in so jih igralci v splošnem dobro rešili. Debeljak je bil zelo siguran in naraven; njegovi ženi Marti se je videlo, da je bila prvič v večji vlogi, sčasoma pa bo postala odru koristna pomoč. Cestnik je obvladal igralsko mimiko, v dialektu je bil celo na višku, moral pa bi namesto jokavosti pokazati več borbenosti. Hlapci Jerneji ne jočejo in ne prosijo, ampak zahtevajo! Jerica, njegova žena, je z doživljenjem izražala gorje svoje družine. Tudi župan Koman je prav razumel vlogo in je nastopil oblastno in mogočno. Dobri so bili tudi zagovornik Mahne, gluhi Černe in Ferluga. Izvrstni so bili igralci v skupinskih nastopih, zlasti na sodnji. Scenerija je bila zadostna, tako da občutnejši razpok in praznot ni bilo na odru. V dvorani je bilo seve mnogo stolov praznih, opazilo pa se je le, da »Svoboda« od prireditve do prireditve pridobiva.

Jesenice.

Karl Marxov večer se vrši v petek, dne 24. t. m. ob sedmi uri zvečer v Delavskem domu na Savi. Prirede ga skupno vse jeseniške in javniške delavske organizacije. Pred pričetkom bo imela kovinarska godba od 6. do 7. ure zv. pred Delavskim domom na Savi promenačni koncert delavskih skladb, na večer bode pa nastopili skupno pevska zborja Jesenice in Javornik (začetek in konec), pevski zbor »Svobode« Jesenice in Javornik posamezno z delavskimi pesmimi, dalje bo cela vrsta deklamacij Petzolda, Freiligratha, Herwegha, Seliskarja in drugih, slavnostni govor k 50letnici Marxove smrti (govori s. Cvetko Kristan) ter kovinarska godba. Dolžnost vseh razredno zavednih jeseniških in javniških sodrufov je, da se večera polnoštevilno udeležijo in tako počastijo spomin velikega učitelja delavskega razreda Karla Marxa.

Avstrijska policija stika za orožjem.

Demonstracije.

V Kapfenbergu na Štajerskem je policija uvedla preiskavo pri socialistih. Isto je storila v Diemlachu. Našla je policija 47 pušk in nekaj granat in pištol. Policija je zaprla 20 večinoma mlajših socialistov pod pretvezo, da so se udeležili napada na hajmverovce v Ljubnem. Preganjanje socialistov se pa vrši tudi drugod. Zlasti ima prvenstvo reakcionarna Tirolska. Na Dunaju je priredila v nedeljo veliko demonstracijsko povorko socialistična mladina, ki jo je tudi motila policija.

Razno.

Ustreljena pri iskanju dela. Dva čevljarska pomočnika sta bila v Bat'ovi tovarni čevljev v Vukovarju dne 1. marca t. l. odpuščena. Napotila sta se proti Subotici, da bi našla tam kako zaposlitev. Ker tudi tu ni bilo nič, sta sklenila tajno prekoračiti mejo in iti na Ogrsko, misleč, da bosta tam našla zasluzka. Madžarski stražnik ju je pa zapazil in ker se na njegov poziv nista ustavila, je oba ustrelil.

K današnji dobi še vedno optimizem. Albert Schweitzer je napisal o današnji dobi članek v »Europäische Revue«, v katerem pravi: »Zavedam se, da se nahajamo na poti, ki bi nas, če bi dalje hodili po njej, vedla v nekakšen novi srednji vek. Duševno in materialno siromaščino, kateri se vdaja naše človeštvo, opustivši vse ideale, ki izvirajo iz mišljenja in mišljenje sploh, precejnjam po vsej njej veličini. Vendar sem optimističen. Uverjen sem, da je iz resnice izhajajoči duh močnejši, kakor sila razmer.«

V Pragi je že več upepeljitev mrličev, kot pogrebov. Že lansko leto se je zgodilo, da je v enem mesecu prekoračilo število upepeljitev mrličev število pogrebov v zemljo. — V Pragi imajo namreč krasen nov krematorij na pokopališču, v katerem upepeljujejo mrličje, ki nočejo, da bi njihova trupla dolga leta razpadala v zemlji. Meseca februarja pa je zopet število upepeljitev doseglo 200, med tem ko pogrebov v zemljo na pokopališče niso imeli več kakor 195. Vsak napreden Čeh napravi testament, da morajo njegovo truplo upepeljiti po smrti in stopa v to svrhu v društvo »Krematorij«, ki potem vse potrebno oskrbi. V Mariboru imamo v to svrhu društvo »Ogenj«, pri katerem znaša mesečna članarina le Din 15.—

Vatikan se dobrika Hitlerju. Inozemski listi vedo povedati, da se v Vatikanu vedno bolj širi vpliv one skupine, ki želi sodelovanja nemških katolikov v Nemčiji s hitlerizmom. Baje so cerkveni krogi zelo zadovoljni s Hitlerjevo brezobzirno akcijo proti komunizmu in ateizmu v Nemčiji. Vatikan je nemškemu centru žele poslal navodila za sodelovanje v Hitlerjevi vladi. Fašizem in cerkev si torej nikdar in nikjer nista resna nasprotnika: kakor sta se pobratila v Italiji, tako se bosta pobratila tudi v Nemčiji. Saj pa mora tudi vsakemu vernemu katoličanu srce od veselja drhteti, če sliši o Hitlerjevih ukrepih

All si že dobil novega naročnika za »Delavsko politiko«, smatraj to za svojo dolžnost!

proti »nemorali in brezboštvo«. Najbolj si je pa menda Hitler odkupil svoje grehe z uvedbo posebnih izkaznic za vse nemške državljane, neglede na njih svetovni nazor, s katerimi bo moral vsak državljan vsaj dvakrat v letu iti v cerkev, kar mu bo cerkveno predstojništvo na izkaznici potrdilo. Hitler je potemtakem nov, od boga poslan steber cerkve. Zopet nov dokaz, kako malo je cerkvi verjeti, kadar se zavzema za demokracijo in kako elastično se zna prilagoditi vsakemu režimu, da ji le pusti proste roke v duhovni hegemoniji. Dokaz je pa tudi to, kako malo brigajo cerkev specifične potrebe njenih vernikov v posameznih državah, ki jih zna vedno podrediti političnim ciljem italijanskega Vatikana. V tem oziru niso nič manj dosledni kakor boljševiki, katerim tako radi očitajo vsiljevanje ideologije drugim narodom.

»Ne sklicujte se na pravico!« je priporočal v Kölnu na nekem shodu minister Göring. »Kjer se teše, tam padajo trske! Hvalim svojega stvarnika, da mi je dal spoznati, kaj je objektivnost. Jaz sem subjektiven. Naša naloga mora biti samo — izkoreninjenje marksizma. Mi smo šele začeli čistiti in še dolgo ne bomo gotovi. Pri tem bomo še marsikako železno metlo zlomili. Pomesti moramo z vsemi tremi internacionalami: z rdečo marksistično, s črno klerikalnega centra, ki smo ga končno odrinili z odločilne postojanke, in z internacionalo židovskega kapitala« (od katerega so fašisti prejeli in še prejema subvencije. Op. ur.).

Današnja doba je podobna divjemu vrtu, v katerem hočejo »vzgojitelji« ohraniti lep vrt s porezanjem vrhov vsepovprek, cveticam, drevesom in celo siromašni travi. Pa ne samo to. Vse te ljubljene rastline naj bi tudi rasle tako, kakor žele gojitelji. Zato povežajo nad vsako posebej koš, gost koš, da druga druge ne vidijo in ne slišijo in da sonce kulture in življenskih pogojev ne more do njih. Današnja doba, pravimo, ker imamo dobo, v kateri gojitelji ne poznajo naravnih zakonov razvoja in dviganja človeškega rodu. Preveč so prepojeni s historičnimi bajkami o veličini ropov, terorja, tlačanstva in suženjstva. Nazaj hočejo, nazaj v zlati raj, ko se ni nihče mešal v njih oblast. Toda tudi gosti koši zginejo in cvetlice ter rastline si bodo naravnim potom izvojevale svobodno pot k soncu, k svobodni naravi. To je naravni zakon!

Vsi letni naročniki **zastonj** »Radiowelt« dobe 14 karatno originalno ameriško

zlato nalivno pero

ali pa Kürschnerjev ročni leksikon, (900 strani, 32 tabel) ali eno prvovrstno radijsko cev.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radiowelt«. Naroča se Administration der »Radiowelt« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in tislepo urejene pončne tehnične članke.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Slomškov trg štev. 6.

vloge obrestujemo po 5 1/2 %
proti trimesečni odpovedi.